

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 16.04.2002r.

RKT-561-w/01/02/AW

Decyzja nr RKT-10/2002

Na podstawie art. 104 k.p.a. w związku z art. 85 ust. 1 i art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319; ze zm. Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz. 1800) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **odmawia się** wszczęcia postępowania antymonopolowego na wniosek z dnia 19.12.2001r. uzupełniony pismem z dnia 28.03.2002r. wniesiony przez Górnicy Spółdzielnię Mieszkaniową w Jastrzębiu Zdroju, ul. Graniczna 1, w sprawie nakazania zaniechania przez Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Jastrzębiu Zdroju, ul. Podhalańska 7, nadużywania pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie Górnicy Spółdzielni Mieszkaniowej nadmiernie wygórowanych opłat za wodę, odbiór i oczyszczanie ścieków i opłaty stałej za utrzymanie przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego, gdyż w sposób oczywisty z informacji zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu wynika, że nie naruszono zakazu określonego w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uzasadnienie

W związku z pismem Górnicy Spółdzielni Mieszkaniowej w Jastrzębiu Zdroju (zwanej dalej Spółdzielnią) z dnia 19.12.2001r. podnoszącym kwestię nadmiernie wygórowanych opłat za wodę i ścieki oraz opłat za utrzymanie przyłączy zawierającym zarzuty skierowane przeciwko Radzie Gminy Jastrzębie Zdrój wskazującym jako podstawę prawną zarzutów art. 8 ust. 2 pkt 1 i pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy pismem z dnia 11.01.2002r. wezwał wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych wniosku, wyjaśniając m.in., że ewentualne zarzuty stosowania praktyk ograniczających konkurencję dotyczące opłat winny być postawione przedsiębiorcy świadczącemu usługi w zakresie dostawy wody i odprowadzania ścieków, którym na terenie Jastrzębia Zdroju jest Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. (zwany dalej JZWiK). Spółdzielnia nie odpowiedziała ani na wezwanie Urzędu z dnia 11.01.2002r., ani na ponowne wezwanie z dnia 28.01.2002r. W tych okolicznościach Organ Antymonopolowy wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wysokości opłat za dostawę wody i odprowadzanie ścieków oraz opłat za utrzymanie przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych pobieranych przez JZWiK. W dniu 22.03.2002r. Organ Antymonopolowy po raz kolejny skierował do Spółdzielni pismo wzywające do uzupełnienia wniosku i wniesienia opłaty od wniosku pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpoznania. W odpowiedzi na ostatnie z wymienionych wezwań Organu Antymonopolowego Spółdzielnia przesłała pismo z dnia 28.03.2002r. precyzujące i uzupełniające wniosek. W piśmie tym zarzuciła JZWiK nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez bezpośrednie lub pośrednie narzucanie

jej nadmiernie wygórowanych cen w postaci opłat za wodę, odbiór i oczyszczanie ścieków oraz opłaty stałej za utrzymanie przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego. Jakkolwiek Spółdzielnia nie określiła podstawy prawnej tego zarzutu jego brzmienie jednoznacznie wskazuje na art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jednocześnie Spółdzielnia podniosła, że JZWiK poprzez nagłe (zaledwie 3 dni przed wejściem w życie) poinformowanie jej o podwyżce w/w opłat naruszył przepis art. 4 ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001r. Nr 4, poz. 27 z późn. zm.), który to przepis obliguje spółdzielnię do zawiadamiania wraz z uzasadnieniem na piśmie członków Spółdzielni o zmianie wysokości opłat (m.in. opłat, o których mowa wyżej) co najmniej na 14 dni przed upływem terminu do wnoszenia opłat, ale nie później niż ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego ten termin. Spółdzielnia nie była więc w stanie, z przyczyn leżących po stronie JZWiK, dopełnić przesłanek, o których mowa art. 4 ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Ponieważ Spółdzielnia w piśmie z dnia 28.03.2002r., mimo wezwań Urzędu do uzasadnienia, nie odniosła się do zarzutu stwarzania konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw z art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy uznał, iż zarzut ten został wycofany.

W oparciu o informacje zawarte w pismach Spółdzielni oraz zebrane w toku postępowania wyjaśniającego Organ Antymonopolowy ustalił co następuje.

Podstawowym obszarem działalności JZWiK jest gmina Jastrzębie Zdrój i na tym terenie Spółka notuje około 97% sprzedaży usług. Usługi w zakresie zaopatrzenia w wodę JZWiK świadczy również na terenie gmin Pawłowice, Godów i Żory, przy czym na terenie gmin ościennych opłaty są takie same jak w gminie Jastrzębie Zdrój.

Organ Antymonopolowy uzyskał informacje o tym jak kształtowała się wysokość opłat pobieranych przez JZWiK za wodę począwszy od 2000r., które przedstawiają się następująco:

L.p.	Termin wprowadzenia ceny	Cena netto zł/m ³	Cena brutto zł/m ³
1.	od 01.01.2000r.	2,45	2,62
2.	od 01.02.2000r.	2,36	2,53
3.	od 01.01.2001r.	2,55	2,73
4.	od 01.11.2001r.	2,90	3,10

JZWiK wyjaśnił, że spadek opłat w 2000r. z 2,45 na 2,36 zł/m³ był efektem obniżenia ceny wody o 7% przez GPW. Wzrost opłat między rokiem 2000 i 2001 z 2,36 na 2,55 zł/m³ wyniósł 8% i wynikał ze wzrostu kosztów działalności spółki, inflacji oraz wprowadzenia z dniem 01.01.2001r. 1% podatku lokalnego od nieruchomości nałożonego na budynki i budowle z zakresu gospodarki wodno-ściekowej liczonego od wartości początkowej tych urządzeń. Ostatnia podwyżka ceny wody z 2,55 do 2,90 zł/m³ pobieranej obecnie jest następstwem wzrostu kosztów działalności, inflacją, wzrostem podatku lokalnego od nieruchomości do wysokości 2% oraz wzrostem cen hurtowych wody z GPW z dniem 01.09.2001r. JZWiK wskazał również na spadek sprzedaży wody, wynikający z likwidacji kopalni „Moszczenia” i przejścia na hurtowy zakup wody z GPW Spółki energetycznej „Jastrzębie”, który spowodował, że koszt jednostkowy rozliczany jest na mniejszą ilość sprzedaży.

Opłata za ścieki pobierana przez JZWiK kształtowała się następująco:

L.p.	Termin wprowadzenia ceny	Cena netto zł/m ³	Cena brutto zł/m ³
1.	od.01.01.2000r.	2,05	2,19
2.	od 01.01.2001r.	2,25	2,41
3.	od 01.11.2001r.	2,65	2,84

Wzrost opłat za ścieki, podobnie jak w przypadku cen za wodę, wynikał ze wzrostu kosztów działalności firmy, wprowadzenia podatku od nieruchomości, a także wiązał się z oddaniem w 2000r. do użytku części mechanicznej oczyszczalni ścieków „Ruptawa”, a w 2001r. – części biologicznej i przeróbki osadu.

Opłata stała za przyłącza wodociągowo-kanalizacyjne została wprowadzona od 01.01.2001r. i przedstawia się następująco:

	Opłata za utrzymanie przyłącza wodociągowego zł/m-c		Opłata za utrzymanie przyłącza kanalizacyjnego zł/m-c	
	netto	brutto	netto	brutto
01.01.2001r.	2,55	2,73	2,25	2,41
01.11.2001r.	2,90	3,10	2,65	2,84

JZWiK dostarcza wodę Spółdzielni i odprowadza ścieki na podstawie Umowy Nr 40 zawartej w dniu 01.07.1994r. (karty nr 59-64). W §11 tej umowy JZWiK zobowiązał się do niezwłocznego powiadamiania Spółdzielni o zamierzonej zmianie ceny wody i kanalizacji. W protokole rozbieżności przedstawionym przez Spółdzielnię (karta nr 65) strony do zapisu §11 dodały termin wynoszący minimum 5 dni.

Uchwałą z dnia 27.10.2001r. w sprawie ustalenia opłat za dostarczaną wodę pitną oraz za odprowadzane ścieki (karta nr 29) Rada Miasta Jastrzębie Zdrój ustaliła opłatę netto za wodę w wysokości 2,90 zł/m³, za odbiór i oczyszczanie ścieków w wysokości 2,65 zł/m³ oraz opłaty stałej za utrzymanie przyłącza wodociągowego w wysokości 2,90 zł/m³ i kanalizacyjnego – w wysokości 2,65 zł/m³. JZWiK pismem z dnia 29.10.2001r. (karta nr 66), doręczonym w tym samym dniu, poinformował Spółdzielnię o wprowadzanej z dniem 01.11.2001r. podwyżce opłat za wodę, odbiór i oczyszczanie ścieków i opłaty stałej za utrzymanie przyłącza.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Spółdzielnia zarzuca JZWiK pobieranie nadmiernie wygórowanych cen. Przez cenę nadmiernie wygórowaną w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 1 należy rozumieć cenę narzuconą nabywcy przez podmiot posiadający pozycję dominującą, z racji posiadania siły rynkowej, rażąco zawyżoną w stosunku do wartości świadczenia, której odbiorca nie zaakceptowałby w przypadku posiadania przez podmiot dominujący konkurencji. Cena taka w sposób istotny narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń stron umowy określoną w art. 487 § 2 k.c. Cena nadmiernie wygórowana jest ceną monopolową i jako taka jest sprzeczna z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów, która jednak nie zawiera kryteriów pozwalających odróżnić cenę nadmiernie wygórowaną od innych cen stosowanych w obrocie. Zastosowanie metody kosztowej do określenia, czy dana cena należy do nadmiernie wygórowanych nie jest miarodajne, gdy przedsiębiorca nie spotykający się z konkurencją na danym rynku ma trudne mu do udowodnienia możliwości w kalkulowaniu do ceny pozornych kosztów działalności i nie jest zainteresowany obniżaniem kosztów działalności. Wobec czego orzecznictwo antymonopolowe przy ocenie kryteriów ceny nadmiernie wygórowanej odchodzi od analizy kosztowej, obciążonej w dużej mierze uwarunkowaniami subiektywnymi danego podmiotu, na rzecz bardziej obiektywnych kryteriów porównawczych, tj. na rzecz metody porównania ceny stosowanej przez podmiot posiadający pozycję dominującą z cenami stosowanymi przez potencjalnych konkurentów na innych rynkach.

Dla dokonania oceny wysokości opłat pobieranych przez JZWiK Organ Antymonopolowy zastosował metodę porównawczą i zestawił je z opłatami pobieranymi przez 11 przedsiębiorstw wodociągowych działających na porównywalnych rynkach w miastach o liczbie ludności od 50-200 tys. Informacje uzyskane w badaniu RKT-4003/03/02/AW zostały

ujęte w tabeli nr 1 znajdującej się w aktach sprawy (karta nr 68). Organ Antymonopolowy ustalił, że oprócz JZWiK tylko 2 spośród badanych przedsiębiorstw pobierają opłatę stałą - w Rybniku i Żorach, jest to opłata w wysokości 5 zł/m-c. Z tego względu porównując ceny obowiązujące w poszczególnych miastach wzięto pod uwagę wysokość cen, jakie obowiązywałyby w Jastrzębiu Zdroju, Żorach i Rybniku, gdyby tamtejsze przedsiębiorstwa nie pobierały opłaty stałej. Informacje w tym zakresie przedstawiły przedsiębiorstwa pobierające opłatę stałą, które na potrzeby prowadzonego badania w kalkulowały opłatę stałą w cenę za 1 m³ wody i za 1 m³ ścieków.

Najwyższą cenę za dostawę wody pobiera MPWiK Sp. z o.o. w Jaworznie pobierając od gospodarstw domowych i przedsiębiorców opłatę w wysokości 3,62 zł/m³. Najniższą opłatę na poziomie 2,60 zł/m³ pobiera RPWiK w Zawierciu.

Średnia cena za dostawę wody do gospodarstw domowych pobierana przez 11 przedsiębiorstw kształtuje się na poziomie 3,15 zł/m³. Średnia cena za dostawę wody dla przedsiębiorców wynosi 3,16 zł/m³. Opłata pobierana przez JZWiK za dostawę wody, gdyby nie pobierał opłaty stałej wzrosłaby o 0,06 zł i wynosiłaby 2,96 zł/m³.

Najwyższą opłatę za odbiór ścieków z gospodarstw domowych pobiera MPWiK Sp. z o.o. w Jaworznie, wynosi ona 3,58 zł/m³. Najniższą – RPWiK w Tychach w wysokości 1,43 zł/m³. Najwyższą opłatę za odbiór ścieków od przedsiębiorców pobiera RPWiK w Chorzowie, wynosi ona 4,32 zł/m³. Najniższą – 1,54 zł/m³ – MPWiK Sp. z o.o. w Piekarach Śląskich.

Średnia cena za odbiór ścieków z gospodarstw domowych kształtuje się na poziomie 2,44 zł/m³. Średnia cena za odbiór ścieków od przedsiębiorców wynosi 3,00 zł/m³. JZWiK ustalił wysokość opłaty za odbiór ścieków na poziomie 2,67 zł/m³. W razie nie pobierania opłaty stałej cena 2,65 zł/m³ wzrosłaby o 0,02 zł.

Powyższe porównanie wskazuje, iż opłat pobieranych przez JZWiK nie można uznać za nadmiernie wygórowane. Opłata za wodę 2,96 zł/m³ jest niższa od średniej wysokości ceny pobieranej przez 11 badanych przedsiębiorstw. Analizując wysokość opłaty za odprowadzenie 1m³ ścieków - 2,67 zł - zauważyć należy, iż jest ona nieznacznie wyższa (o 0,23 zł) od średniej wysokości opłaty pobieranej przez inne przedsiębiorstwa od dostawców ścieków z gospodarstw domowych. Porównując opłatę stosowaną przez JZWiK ze średnią wysokością opłaty stosowanej przez inne przedsiębiorstwa dla dostawców ścieków zaliczanych do kategorii przedsiębiorców, zauważyć należy, że opłata ta jest niższa o 0,33 zł od średniej.

Z porównania wysokości opłat pobieranych przez przedsiębiorstwa wodociągowe działające na podobnych rynkach wynika zatem jasno, iż opłaty pobierane przez JZWiK nie mogą być ocenione jako nadmiernie wygórowane.

Odnosząc się do drugiej części wniosku Spółdzielni dotyczącej terminu, w jakim została zawiadomiona przez JZWiK o podwyżce opłat i niedopełnieniu w związku z tym przez Spółdzielnię przesłanek z art. 4 ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o spółdzielniach mieszkaniowych, w pierwszej kolejności zauważyć należy, że Organ Antymonopolowy nie jest właściwy do rozstrzygnięcia o naruszeniach przez przedsiębiorców ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Zgodnie z §15 umowy JZWiK powinien zawiadomić Spółdzielnię o zamierzonej zmianie cen niezwłocznie (minimum 5 dni). Okoliczności sprawy wskazują, iż termin ten nie został zachowany. Organ Antymonopolowy nie jest jednak powołany do orzekania o wykonaniu bądź nie obowiązków przez strony umowy, w tym zakresie właściwym jest sąd cywilny. Jeśli niedotrzymanie umowy przez JZWiK spowodowało szkodę po stronie Spółdzielni, to właściwym do wydania orzeczenia w sprawie jest sąd cywilny. Jeśli szkoda wynika z niemożności wywiązania się przez Spółdzielnię z jej obowiązków w stosunku do lokatorów, to i w tym przypadku Spółdzielni przysługuje roszczenie cywilne.

Jakkolwiek wnioskodawca nie sformułował zarzutów odnośnie treści umowy łączącej go z JZWiK, Organ Antymonopolowy mając na uwadze podniesioną przez Spółdzielnię kwestię terminu powiadamiania jej o planowanych zmianach cen, przeanalizował zapisy umowy pod

kątem możliwości postawienia JZWiK zarzutu narzucenia uciążliwych warunków umowy przynoszących mu nieuzasadnione korzyści. Ta praktyka ograniczająca konkurencję została zdefiniowana w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W okolicznościach sprawy należy zwrócić uwagę na art. 93 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który mówi, że nie wszczyna się postępowania w sprawie jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania upłynął rok. W przypadku ewentualnego narzucania przez JZWiK uciążliwych warunków umów Spółdzielni terminem, w którym rozpoczął się bieg przedawnienia była data zawarcia umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, a więc 01.07.1994r. Oznacza to, iż ewentualny zarzut oparty na art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy dotyczący postanowień umowy zawartej przez Spółdzielnię z JZWiK na skutek przedawnienia nie może być już rozpatrywany w ramach postępowania antymonopolowego.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż z informacji zawartych we wniosku oraz zgromadzonych w toku postępowania wyjaśniającego w sposób oczywisty wynika, że JZWiK nie naruszył zakazu, o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a tym samym brak jest podstaw do wszczynania przeciwko niemu postępowania antymonopolowego.

Od niniejszej decyzji stronie służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral